

บทที่ 3

คำนิยามกับการวิเคราะห์นโยบาย

3.1 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในบทนี้คือ ต้องการชี้ให้เห็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคำนิยามของปัจเจกบุคคลกับการวิเคราะห์นโยบายรวมทั้งชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคในการวิเคราะห์นโยบาย โดยเฉพาะปัญหาความเป็นไปได้ทางการเมืองของสังคมไทย กล่าวคือจะต้องรู้ว่าสถานะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อนโยบายที่จะนำไปใช้หรือไม่ ผู้ศึกษา นโยบายสาธารณะจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบาย ดังนั้นคำนิยามและหลักจริยธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในเบื้องต้น คำนิยามจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดตัวแบบในการวิเคราะห์นโยบาย และการนำตัวแบบไปวิเคราะห์ในทางปฏิบัติ

3.2 เงื่อนไขและอุปสรรคในการวิเคราะห์นโยบาย

ข้อจำกัดที่สำคัญในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะคือความเป็นไปได้ทางการเมืองที่หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเมืองของแต่ละสังคมที่อาจจะแตกต่างกัน เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เป็นอุปสรรคในการที่จะนำทฤษฎีแนวความคิดของแต่ละสังคมมาปรับใช้ในอีกสังคมหนึ่งตัวอย่างเช่น หลักการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะเป็นกรอบความคิดของประเทศตะวันตกซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางการเมืองแบบหนึ่ง เมื่อนำมาใช้ในประเทศไทยซึ่งกำลังพัฒนา ผู้ที่นำมาประยุกต์ใช้จะต้องคำนึงเสมอว่าจะสามารถปรับใช้ได้มากน้อยเพียงใดในสังคมไทยที่มีระบบการเมืองแตกต่างกัน

เมื่อมีการวิเคราะห์นโยบายปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงคือ นักวิเคราะห์นโยบายมีความรอบรู้เกี่ยวกับการเมืองไทยเพียงใด การยกประเด็นนี้ขึ้นมาเพื่อจะชี้ให้เห็นว่านักวิเคราะห์นโยบายส่วนใหญ่ขาดการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเมือง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือทฤษฎีและแนวคิดทางวิชาการตะวันตกอาจไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม การเมือง และการเศรษฐกิจของประเทศไทยและสถานะการของประเทศไทยอาจไม่เหมาะสมต่อการนำตัวแบบของประเทศตะวันตกมาใช้

นักวิเคราะห์นโยบายจะให้ความสนใจลักษณะเชิงการเมือง คือ สนใจเงื่อนไขทางการเมือง ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการหรือนโยบายโดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากผู้มีสิทธิออกเสียงสนับสนุนในคณะรัฐมนตรี หรือการดำเนินการทางการเมืองแบบประสานผลประโยชน์และประนีประนอมระหว่างกลุ่มเป้าหมายต่างๆที่เสนอนโยบาย ซึ่งขัดแย้งกัน รวมทั้งต้องยอมรับความหลากหลายของความคิดและค่านิยมของผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้วย

3.3 ค่านิยมกับการวิเคราะห์นโยบาย

ค่านิยมคือ การแสดงออกของบุคคลในรูปของความคิดเห็น ความต้องการ ความพึงพอใจ ค่านิยมจึงมีลักษณะที่ขึ้นกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก อาทิเช่น นักวิเคราะห์นโยบายที่ศึกษามาทางเศรษฐศาสตร์มีแนวโน้มที่จะใช้แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์เป็นหลักในการวิเคราะห์ อาทิเช่น ประสิทธิภาพ กำไรสูงสุด ต้นทุน เป็นต้น

ในทางตรงกันข้ามนักรัฐศาสตร์จะเน้นนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน ความเสมอภาคความยุติธรรมตลอดจนความเป็นไปได้ทางการเมืองและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งมีผลให้นโยบายออกมาในรูปของการประสานความคิดของกลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นการประนีประนอมในเรื่องของผลประโยชน์มากกว่าการวิเคราะห์ที่เน้นประสิทธิภาพหรือเป้าหมายเชิงเศรษฐศาสตร์ ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัญหาของการวิเคราะห์นโยบายในอดีตและปัจจุบัน ดังนั้นค่านิยมของบุคคลเป็นตัวกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์ของรัฐบาล

3.3.1 ค่านิยมและการวิเคราะห์นโยบาย มีคำถามที่น่าสนใจคือการวิเคราะห์นโยบายมีความสัมพันธ์กับค่านิยมอย่างไร ค่านิยมที่เป็นกลางมีหรือไม่ ถ้ามีความเป็นกลางเมื่อมีข้อมูลเหมือนกันนักวิเคราะห์นโยบายทุกคนจะหาข้อสรุปออกมาเหมือนกันหรือไม่ ในการวิเคราะห์นโยบายนักวิเคราะห์อาจจะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น เช่น การเลือกสรรเป้าหมายที่

ต้องการ เป้าหมายที่แต่ละคนตั้งไว้ปลอดภัยหรือไม่ ตัวอย่างเช่น รัฐบาลพลเอกเปรมชาติชาย ชุณหะวัณ ให้ความสำคัญต่อปัญหาความยากจน รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาระหว่างคนรวยกับคนจนให้น้อยที่สุด ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติคือ ทางเลือกหรือเป้าหมายที่จะแก้ไขความยากจนคืออะไร กระทรวงมหาดไทยจะเน้นการแก้ปัญหาการพัฒนาชนบทให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ขณะที่ทางเลือกของกระทรวงสาธารณสุขจะเน้นสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นเป้าหมายหลัก กระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญต่อการศึกษามากกว่า ขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเน้นการส่งเสริมการเกษตร ทางเลือกที่แตกต่างกันเหล่านี้คือปัญหาทางเลือกของนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จึงเป็นไปได้ที่จะทำให้ทางเลือกเหล่านั้นปลอดภัยจากค่านิยม

ปัญหาค่านิยมเป็นปัญหาในการศึกษานโยบายสาธารณะ นักวิชาการบางท่านยอมรับความสำคัญของค่านิยม ขณะที่บางท่านพยายามแยกค่านิยมออกจากความจริง อย่างไรก็ตามนักวิเคราะห์จะต้องพิจารณาปัญหานี้ด้วยความรอบคอบเพราะค่านิยมเป็นหลักพื้นฐานในการตัดสินใจนโยบายทั้งในสภาพที่เป็นจริงและสิ่งที่ควรเป็นทางการเมือง ค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อนักวิเคราะห์นโยบายทั้งในแง่การรับรู้สภาพของปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายและการเลือกสรรแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ดังนั้นค่านิยมที่ตั้งอยู่บนฐานของจริยธรรมจะมีบทบาทในการวิเคราะห์และนโยบายเพื่อประโยชน์สาธารณะมากขึ้น

3.3.2 นโยบายและอุดมการณ์ นโยบายสาธารณะอาจอธิบายได้ในรูปของอุดมการณ์ ซึ่งเป็นระบบค่านิยมหรือความเชื่อซึ่งเป็นที่ยอมรับ อุดมการณ์จะช่วยให้มองเห็นภาพที่เป็นจริงและที่ควรจะเป็นในสังคมตัวอย่างเช่น การเสนอสร้างเขื่อนน้ำโจน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยจะพบว่ามีวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของการสร้างเขื่อนน้ำโจนตามความเชื่อและอุดมการณ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มข้าราชการผู้เสนอโครงการ โดยใช้หลักต้นทุนและกำไรมาวิเคราะห์ทางเลือกในการสร้างเขื่อนซึ่งเน้นค่านิยมการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าสิ่งแวดล้อม การสร้างโรงงานเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าสำคัญกว่าการรักษาสภาพป่า เพราะกระแสไฟฟ้ามีความถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมอันเป็นเป้าหมายหลักของประเทศ ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยประชาชนชาวจังหวัดกาญจนบุรี นักศึกษาและคณาจารย์ ผู้คำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในทางสังคมมาก

กว่าเป้าหมายทางเศรษฐกิจจึงตัดค้านเพราะโครงการดังกล่าวมีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติจะถูกทำลาย และต้นทุนในการสร้างเขื่อนสูงกว่าผลที่จะได้รับ

3.3.3 ความขัดแย้งของสองแนวความคิดเรื่องค่านิยม ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมมาจาก 2 แนวความคิดดังนี้

3.3.3.1 แนวความคิดแรกต่อต้านค่านิยม เนื่องจากค่านิยมเป็นเรื่องของความรู้สึก ฟังพอใจ ค่านิยมขึ้นกับทัศนคติและอารมณ์ของบุคคลจึงไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์นโยบาย แต่ความจริง (FACT) มีความสำคัญในการวิเคราะห์นโยบาย ความจริงต้องแยกจากค่านิยม (VALUES) ซึ่งเป็นแนวคิดของสำนักพฤติกรรมศาสตร์ที่พยายามทำให้รัฐศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

3.3.3.2 แนวความคิดที่สองขัดแย้งกับแนวคิดแรก คือให้ความสำคัญต่อค่านิยมเพราะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยข้าราชการต่างใช้ดุลพินิจในการทำงาน มีอิทธิพลต่อการประเมินผลนโยบายที่นำไปปฏิบัติและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลิกสัมมนา นโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ผู้กำหนดนโยบาย นักวิเคราะห์นโยบายใช้ค่านิยมเป็นตัวกำหนดตั้งแต่แรกเริ่มในการคัดเลือกปัญหาและการตั้งสมมติฐานในการศึกษารวมทั้งสรุปการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้เสนออีกแนวความคิดหนึ่งซึ่งเห็นว่าค่านิยมและความ เป็นจริงสามารถแก้ปัญหา นโยบายสาธารณะได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เหตุผลเชิงเศรษฐศาสตร์ และทำให้ค่านิยมของผู้กำหนดนโยบายชัดเจนและโปร่งใสซึ่งจะทำให้ข้อจำกัดของค่านิยมลดน้อยลงในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในสังคม

3.3.4 จริยธรรมในการวิเคราะห์นโยบาย ปัญหาเรื่องค่านิยมในการวิเคราะห์นโยบาย เป็นข้อจำกัดสำหรับนักวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกนโยบายที่ดีที่สุดซึ่งจะมีผลกระทบต่อสังคมมากน้อยแตกต่างกัน คนกลุ่มหนึ่งจะได้ประโยชน์และคนอีกกลุ่มจะเสียผลประโยชน์จากการประกาศใช้นโยบาย ปัญหาที่นักวิเคราะห์ประสบคือการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการเพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมซึ่งเป็นหลักจริยธรรมสำคัญในทางนโยบาย

ในการวิเคราะห์ทางเลือกนโยบาย แต่ละแนวทางย่อมมีเงื่อนไขทางจริยธรรม บทบาทของผู้นำทางการเมืองในประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าฮิตเลอร์ ผู้นำประเทศเยอรมันนี้ และพอลพต ผู้นำประเทศกัมพูชา ต่างมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมที่ดีในอุดมคติ แต่เป้าหมายสุดท้ายคือ โศกนาฏกรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลก จึงเป็นตัวอย่างของนโยบายที่ตั้งอยู่บนค่านิยมของผู้นำและนำไปสู่ปัญหาจริยธรรมทางนโยบาย

จริยธรรมเป็นเรื่องของความคิด ความถูกต้อง ความชอบธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมจริยธรรมของบุคคลแต่ละคนในสังคมหมายถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ข้าราชการที่มีคุณธรรมหมายถึงข้าราชการที่ทำหน้าที่รับใช้ประชาชนเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ ผู้ปกครองที่มีคุณธรรมคือผู้ปกครองที่เป็นเสมือนต้นไทรใหญ่คอยคุ้มครองให้ความสุขแก่มวลชนทั่วหน้า จริยธรรมที่สำคัญในทางนโยบายคือประโยชน์สาธารณะ แนวความคิดเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะมีหลากหลาย สรุปได้ 4 แนวทางดังนี้

3.3.4.1 แนวความคิดแรกเห็นว่าประโยชน์สาธารณะคือประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อประชาชนทั้งสังคม หรือประโยชน์แก่ชุมชนโดยรวม

3.3.4.2 แนวคิดอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าประโยชน์สาธารณะเพื่อสังคมโดยรวมนั้นเป็นไปได้ยากในความเป็นจริงมีแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มเท่านั้นที่ชัดเจน ท่ามกลางความขัดแย้งและการแย่งชิงผลประโยชน์ กลุ่มที่มีอำนาจและอิทธิพลการต่อรองสูงจะสามารถรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มได้ ดังนั้นประโยชน์สาธารณะจึงเป็นผลประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าของสังคมโดยรวม

3.3.4.3 นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าประโยชน์สาธารณะเกิดจากการประสานและต่อรองผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆร่วมกันแทนการขัดแย้งและการแย่งชิงผลประโยชน์

3.3.4.4 นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าประโยชน์สาธารณะเป็นประโยชน์ร่วมกันของสังคมซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุปได้ว่าประโยชน์สาธารณะเป็นหลักจริยธรรมที่นักวิเคราะห์หรือผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะหลักผลประโยชน์เพื่อประชาชน เพื่อชุมชนโดยรวมเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนกลุ่มน้อยด้วยเช่นกัน มิฉะนั้นจะถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคม

3.4 กรณีศึกษาการวิเคราะห์นโยบายกับหลักจริยธรรม

ค่านิยมและหลักจริยธรรมมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์นโยบาย กล่าวคือ เมื่อนักวิเคราะห์นโยบายได้ใช้ความรู้และประสบการณ์วิเคราะห์ข้อมูลเป็นจริงเพื่อกำหนดนโยบายโดยยึดหลักจริยธรรมนโยบายจะมีความชอบธรรมบนรากฐานของเหตุผล คือ ประโยชน์สาธารณะ ในทางตรงกันข้ามนักวิเคราะห์นโยบายขาดจริยธรรมนโยบายจะถูกบิดเบือนและประชาชนจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจที่ไร้จริยธรรม ตัวอย่างที่นำมาอธิบายเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับหลักการตัดสินใจของนักวิเคราะห์โดยอิงค่านิยมและเงื่อนไขทางจริยธรรมที่แตกต่างกันดังนี้

3.4.1 นักวิเคราะห์อ้างหลักอำนาจแห่งกฎหมาย คือ นโยบายที่กำหนดขึ้นจะมาจากผู้มีอำนาจหรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ดังตัวอย่างที่ 1 ในกรณีนี้ ความชอบธรรมมาจากรากฐานความถูกต้องทางกฎหมาย

3.4.2 นักวิเคราะห์กับค่านิยมที่มาจากจิตสำนึกภายใน ในกรณีนี้ นโยบายถูกกำหนดมาจากความรู้สึกภายในของนักบริหาร ดังตัวอย่างที่ 2

3.4.3 นโยบายเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ โดยอาศัยวิธีหรือกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผลตามหลักเศรษฐศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น ดังตัวอย่างที่ 3

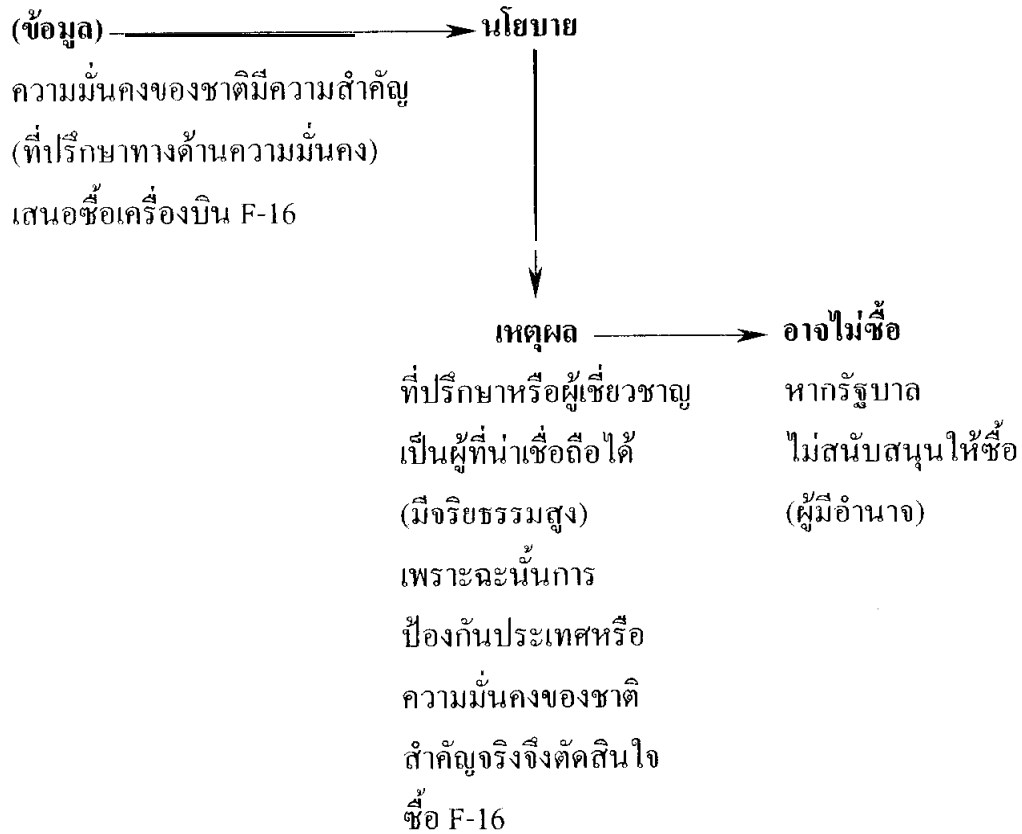
3.4.4 นโยบายจากการพรรณนาสาเหตุที่เกิดและผลกระทบต่อสังคม ดังตัวอย่างที่ 4

3.4.5 นโยบายเชิงปฏิบัติการ เป็นนโยบายที่ถูกผลักดันจากแรงจูงใจการเปรียบเทียบกรณีที่เกี่ยวข้องกันจะนำไปสู่นโยบายใหม่ได้ วิธีนี้เน้นแรงจูงใจ ค่านิยมและความตั้งใจและเน้นความคล้ายคลึงกันระหว่าง 2 กรณีศึกษา ดังตัวอย่างที่ 5

3.4.6 นโยบายมาจากฐานคิดในด้านจริยธรรม ความถูกต้อง ความไม่ถูกต้อง ความดี ความไม่ดีของผู้กำหนดนโยบายและผลกระทบของนโยบายต่อสังคม ดังตัวอย่างที่ 6

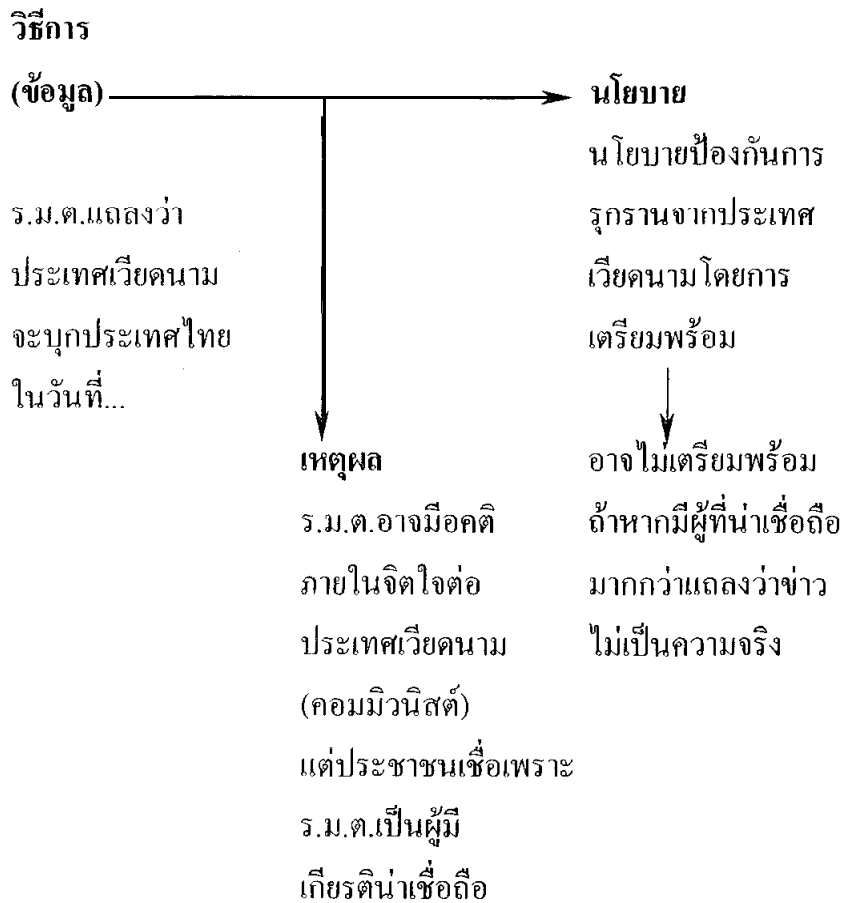
ตัวอย่างที่ 1
ผู้มีอำนาจหรือผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการ

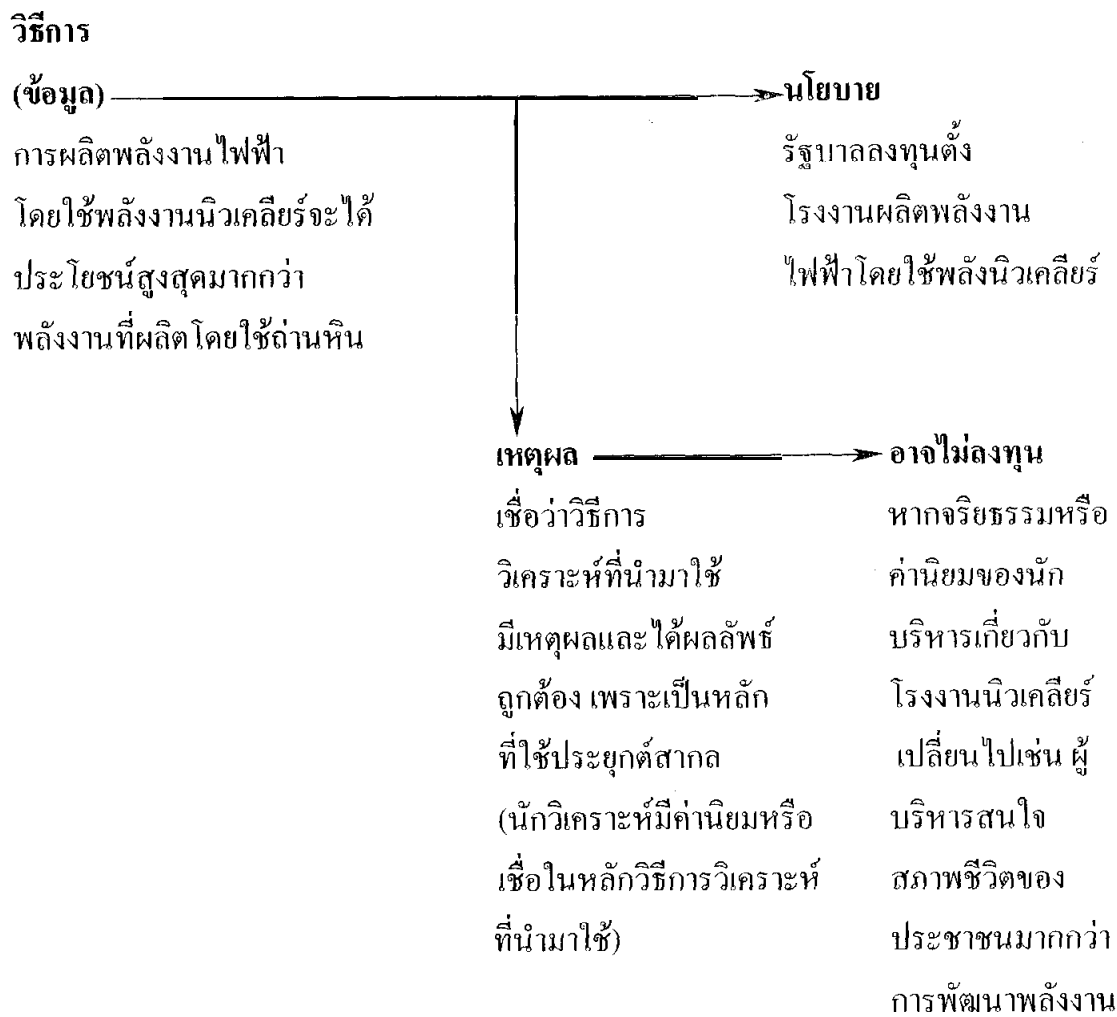
ในกรณีแรกรวบรวมมาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และใช้เป็นเหตุผลในการกำหนดนโยบายโดยอ้างหลักการที่ว่าผู้กำหนดนโยบายเป็นผู้มีความรู้ มีความเป็นวิชาชีพ และมีจริยธรรมในวิชาชีพสูงเชื่อถือได้

ตัวอย่างที่ 2
ความเชื่อของผู้บริหาร

กรณีศึกษาที่ 2 นี้ ผู้บริหารสร้างนโยบายจากความเชื่อภายในของตนเองที่สะสมมานาน ข้อมูลจึงเต็มไปด้วยค่านิยมมากกว่าข้อเท็จจริง และพัฒนาเป็นนโยบายได้ ถ้าผู้บริหารมีคุณธรรมคนส่วนใหญ่เชื่อถือ อย่างไรก็ตามนโยบายที่กำหนดจากความเชื่อของนักบริหารเพียงคนเดียวอาจเลิกล้มได้อย่างง่ายดายถ้าความจริงถูกเปิดเผยซึ่งจะทำให้ความเชื่อในตัวผู้บริหารนั้นหมดไป

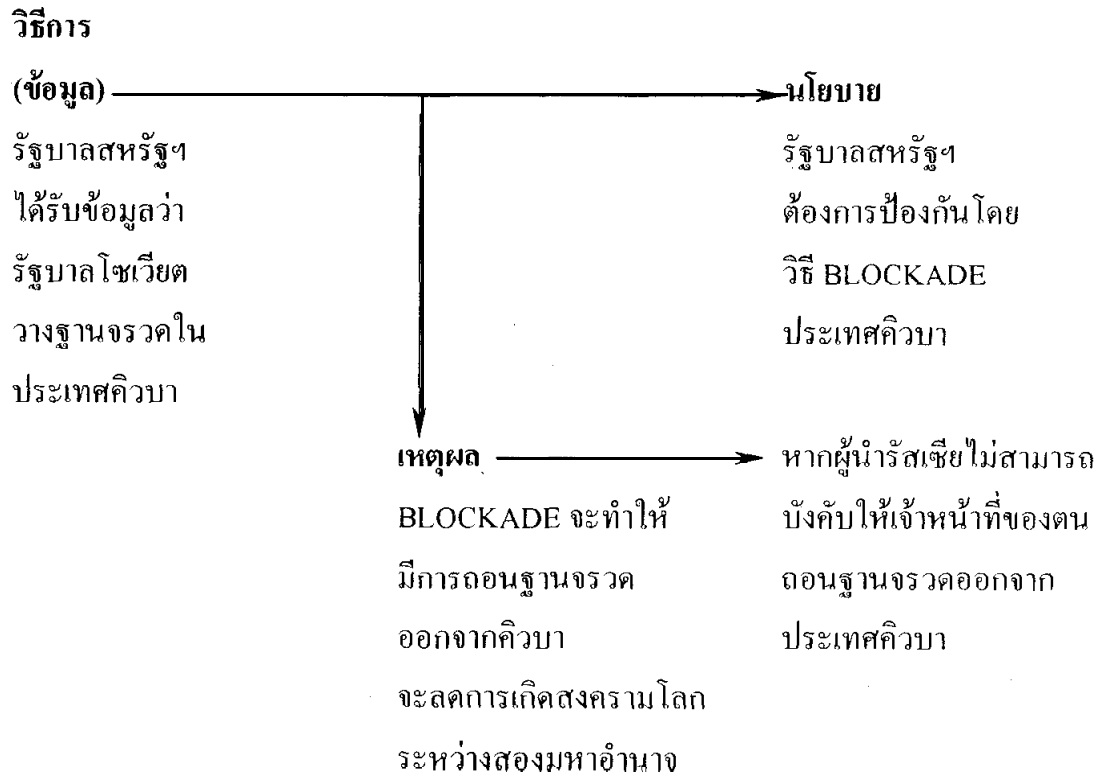
ตัวอย่างที่ 3
ผลจากการวิเคราะห์

กรณีนี้ข้อมูลที่เป็นจริงซึ่งได้จากการศึกษาวิจัยตามหลักวิชาการ นำมาสนับสนุนการกำหนดนโยบาย นักบริหารหรือนักการเมืองอาจเลือกตัดสินใจตามข้อเสนอ หรืออาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อค่านิยมของนักการเมืองไม่สอดคล้องกับนักวิชาการ

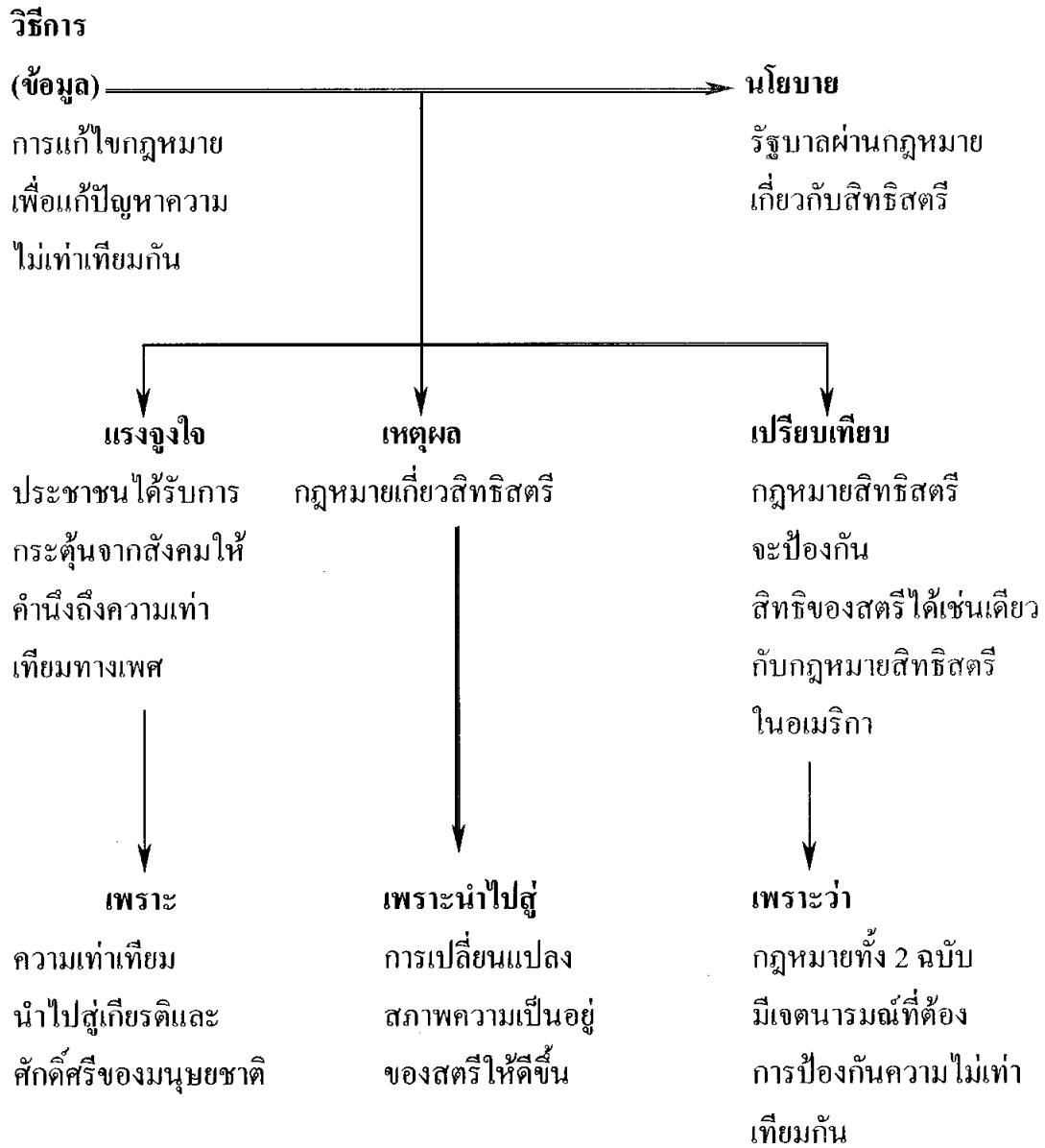
ตัวอย่างที่ 4

สาเหตุและผลกระทบ

กรณีศึกษาที่ นักวิเคราะห์จะสนใจเฉพาะสาเหตุและผลกระทบของนโยบายเท่านั้น ข้อมูลในกรณีนี้เป็นความจริงที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเป็นนโยบาย นักวิเคราะห์คาดว่าจะแก้ปัญหาได้เพราะวิธีการ BLOCKADE จะผลักดันให้ประเทศรัสเซียถอนฐานจรวดออกจากประเทศคิวบา (หากไม่ถอนอเมริกาพร้อมที่จะบุก)

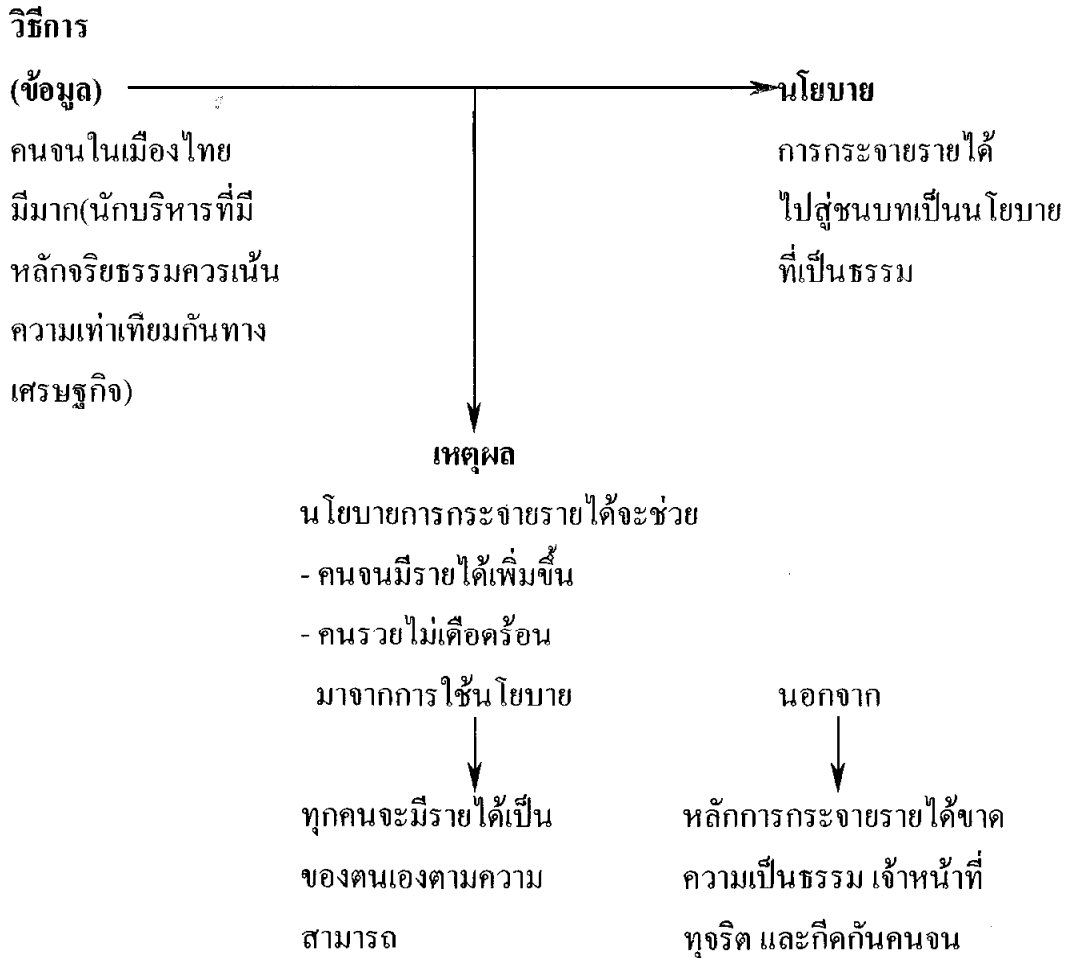
ตัวอย่างที่ 5
เชิงปฏิบัติการ

ตัวอย่างที่ 5 แตกต่างกับตัวอย่างที่ 4 อย่างชัดเจน เพราะตัวอย่างที่ 4 เน้นการพรรณนาที่สัมพันธ์กับการอธิบายเหตุ-ผล ในขณะที่วิธีการเชิงปฏิบัติการเน้นการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

ตัวอย่างที่ 6

หลักจริยธรรม

วิธีการกำหนดนโยบายสาธารณะดังกล่าวข้างต้นสัมพันธ์กับค่านิยมและจริยธรรมของผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย หลักจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสภาพแวดล้อมของสังคมอย่างยิ่ง อาทิเช่น ประเทศไทยมีค่านิยมและหลักจริยธรรมตามหลักพุทธศาสนา เป็นต้น

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดตัวอย่างนี้เป็นวิธีการที่นักวิเคราะห์ได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายไปกำหนดเป็นนโยบายบนฐานของความจริง ค่านิยม และจริยธรรมของนักวิเคราะห์นั้นโยบาย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การกำหนดนโยบายและจริยธรรม

วิธีการ	นโยบายมาจาก	อำนาจอนุมัติ/ไม่อนุมัติจาก
1. ผู้มีอำนาจ/ ผู้เชี่ยวชาญ	อำนาจหน้าที่	ผู้เชี่ยวชาญ
2. จิตสำนึกของ ผู้บริหาร	ความรู้สึภายใน ของนักบริหาร	พิจารณาภายใน
3. การวิเคราะห์	วิธีการวิเคราะห์	ความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิเคราะห์
4. พรรณนาความ	สาเหตุที่เกิด	ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล
5. การปฏิบัติการ	แรงจูงใจ, กรณีศึกษา เปรียบเทียบ	แรงจูงใจที่สัมพันธ์กับเป้าหมาย ค่านิยม ความตั้งใจ และการเปรียบเทียบ
6. วิเคราะห์ค่า นิยม	จริยธรรม	ความถูกต้อง ความไม่ถูกต้อง ความดีเลวของระบบการเมือง และผลกระทบทางการเมือง

3.5 สรุป

ค่านิยมและจริยธรรมของนักวิเคราะห์นั้นนโยบายและของผู้บริหารจะเป็นตัวกำหนดความถูกต้องและแนวทางปฏิบัติของสังคม การศึกษานโยบายสาธารณะจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ อย่างไรก็ตามการศึกษาในเรื่องค่านิยมและจริยธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญที่

นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือความจริง ซึ่งยากที่จะแยกออกจากค่านิยมได้ ความขัดแย้งในประเด็นนี้ยังคงเป็นปัญหาตลอดมา ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงควรทำให้ค่านิยมชัดเจน เช่น ผู้ได้และเสียผลประโยชน์ ผลกระทบ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เป็นต้น เมื่อความโปร่งใสเกิดขึ้น ความเชื่อถือนโยบายจะตามมา การแก้ปัญหาความขัดแย้งจะมีเหตุผลมากขึ้น และนำไปสู่ความเป็นไปได้ของนโยบายในที่สุด

3.6 คำถามท้ายบท

- 1.หลักจริยธรรมมีความสำคัญอย่างไรต่อนักวิเคราะห์นโยบาย จงอธิบาย
- 2.นักวิเคราะห์นโยบายมีความแตกต่างกับนักการเมืองอย่างไร จงวิเคราะห์โดยอาศัยหลักจริยธรรมของการวิเคราะห์นโยบายเป็นแนวทางพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. จงอธิบายความหมายและความสัมพันธ์ของคำต่อไปนี้ในทางนโยบาย
 - ค่านิยม
 - ความจริง
 - จริยธรรม
